SEY
SUOMEN ELÄINSUOJELU

Helsingissä 13.11.2018

Asia: Laki eläinten hyvinvoinnista HE 154/2018 vp

Kiitämme ympäristövaliokuntaa pyynnöstä tulla kuultavaksi.

Eduskunnalla on nyt mahdollisuus profiloida Suomi edelläkävijäksi eläinten hyvinvoinnissa. Toivomme, että eduskunta käyttää tämän tilaisuuden hyväkseen. Hallituksen esitykseen laiksi eläinten hyvinvoinnista on kirjattu monia erittäin tärkeitä parannuksia. Esityksessä on kuitenkin edelleen myös suuria puutteita.

Haluamme nostaa hallituksen esityksestä esiin erityisesti seuraavat puutteet, joihin olisi tärkeää saada parannuksia:

Kissojen pakollinen tunnistusmerkintä ja rekisteröinti sekä löytöeläimet

Lakia uudistettaessa hallituksen esityksen yhteydessä on luvattu ottaa käyttöön koirien pakollinen tunnistusmerkintä ja rekisteröinti. Tämä on tärkeä edistysaskel. Kissoille, joita hylätään vuosittain suuria määriä, ei tunnistusmerkintäpakkoa ole kuitenkaan vielä tulossa. Kissojen kohdalla toimenpide olisi vielä koiriakin tarpeellisempi. Pakollinen tunnistusmerkintä ja rekisteröinti olisivat oleellisessa osassa lisäämässä kissan arvostusta ja kissan vastuuhenkilön jäljitettävyyttä. Nämä parannukset ennaltaehkäisisivät monia kissoihin kohdistuvia vakavia eläinsuojelullisia ongelmia ja vähentäisivät löytöeläimistä maakunnille koituvia kuluja. Pyydämme valiokuntaa toimimaan sen puolesta, että kissat saadaan pakollisen tunnistusmerkinnän ja rekisteröinnin piiriin.

Niin kauan kuin tunnistusmerkintä ja rekisteröinti eivät ole pakollisia, löytöeläinten säilytysaikaa ei tule laskea nykyisestä 15 vuorokaudesta. Esitämme myös, että löytöeläimen talteen ottaneelle henkilölle säädetään selkeä velvollisuus joko toimittaa eläin alueen löytöeläinten talteenottopaikkaan tai vähintään ilmoittaa löytyneestä eläimestä alueen löytöeläinten talteenottopaikkaan. Eläimen tunnistusmerkintä tulisi myös aina tarkistaa.

Eläinjalostus

Eläinjalostuksen säätelyyn on tulossa hyviä parannuksia. Lakiin tarvitaan tässäkin kohden kuitenkin vielä lisäyksiä. Jotta pykälän valvominen olisi mahdollista, olisi eläinlääkäreille säädettävä ilmoitusvelvollisuus ainakin tapauksissa, joissa haittaa aiheuttava ominaisuus on johtanut eläinlääkärin suorittaman kirurgisen toimenpiteen tarpeeseen. Näitä ovat esimerkiksi tilanteet, joissa eläin ei pysty synnyttämään luonnollisesti tai eläimelle joudutaan tekemään sen elämänlaadun parantamiseksi leikkaus, kuten hengitysteiden avartaminen.

Eläinten pitopaikat

Tuotantoeläinten kohdalla merkittävimpiä puutteita laissa ovat poikkeukset, jotka mahdollistavat eläinten pitkäaikaisen paikalleen kytkemisen. Myös turkistarhauksen sallitaan jatkuvan käytännössä ennallaan ja siirtymäajat ovat joissain tapauksissa, kuten emakoiden siemennyshäkkikiellon kohdalla, kohtuuttoman pitkiä. Eläinten pitäminen kääntymisen estävissä rakenteissa tulisi kieltää poikkeuksetta. Ahdas häkkikasvatus verkkopohjaisissa häkeissä, kuten kanojen ja turkiseläinten kohdalla vielä on sallittua, tulisi kieltää, ja näistä pitomuodoista siirtyä kiinteäpohjaisiin pitopaikkoihin, joissa eläimellä on mahdollisuus liikkua huomattavasti vapaammin sekä toteuttaa olennaisia lajityypillisiä tarpeitaan.

Niiden nautojen kohdalla, joita edelleen pidetään parressa, mikäli laki näin sallii, tulisi säätää ympärivuotinen jaloitteluvaatimus sekä laidunnusvelvoite kesäkaudella. Laidunnusvelvoite tulisi saada koskemaan kaikkia nautoja. Laiduntaminen edistää nautojen hyvinvointia monin eri tavoin. Toivomme, että valiokunta kiinnittäisi

huomiota vähintään siihen, että nautojen pitopaikkoja ei jatkossa saisi rakentaa alueille, joissa laiduntamisen järjestäminen on käytännössä mahdotonta ja että uusien parsinavetoiden rakentaminen kielletään yksiselitteisesti.

Emakoiden kohdalla olisi siirryttävä kaikin mahdollisin toimin vapaaporsitusta ja porsaiden vapaata hoitamista kohti. Vapaa liikkumismahdollisuus on emakoille erittäin tärkeää etenkin porsitusta edeltävinä hetkinä sekä porsimisen aikana. Mikäli häkkejä jatkossa lain sallimina käytetään, tulisi emakko kytkeä häkkiin vasta porsimisen jälkeen. Lisäksi emakon pidolle porsitushäkissä tulisi määrätä maksimiaika, sillä osaa emakoista pidetään porsitushäkeissä säännöllisesti normaalia pidempi aika imettämässä muiden emakoiden porsaita. Tällöin yhden emakon kohdalla pitoaika kääntymisen estävissä häkeissä voi jatkua lain tarkoitusta pidempään.

Kirurginen kastrointi

Laki ei tule vaatimaan tehokasta kivun poistoa käytettäväksi esimerkiksi porsaiden kirurgisen kastraation yhteydessä. Lain perusteluissa todetaan, että kivunhoidoksi riittäisi tulehduskipulääke. Tämä on kivuliaan kirurgisen toimenpiteen yhteydessä täysin riittämätöntä.

Jatkuva juomavesi

Pidämme erinomaisena, että jatkuva juomavesi on tulossa pakolliseksi joitain poikkeuksia lukuun ottamatta. Haluamme vielä tuoda esiin ristiriidan juomaveden ja turkiseläinten kohdalla. Profur julkaisi keväällä 2018 tiedotteen, jossa se totesi julkisesti, että ”turkiselinkeino kannattaa jatkuvaa ja riittävää vedensaantia tuotantoeläimille” ja että ”jokaisella eläimellä pitää olla jatkuvasti vettä saatavilla”.
Tässäkin valossa pidämme erittäin kyseenalaisena sitä, että turkiseläinten kohdalla lakiin on hallituksen esityksessä tehty jatkuvan juomaveden kohdalla poikkeus.

Eläintenpitokieltojen valvonta ja rangaistusmaksimi kiellon rikkomisesta

Valvonnan ja eläinten kaltoinkohtelusta annettavien seuraamusten puutteet huolettavat edelleen kansalaisia. Haluamme tässä yhteydessä nostaa esiin epäsuhdan eläintenpitokieltojen kohdalla. Viranomaiset eivät pysty valvomaan eläintenpitokieltojen noudattamista kotirauhan piirissä. Tämä johtuu siitä, että eläintenpitokiellon rikkomisesta seuraava maksimirangaistus on sakkoa. Maksimirangaistus on merkittävässä epäsuhdassa verrattuna muihin rikosoikeudellisiin turvaamistoimiin, joilla on kaikilla sama tarkoitus: estää rikokseen syyllistynyttä jatkamasta rikollista toimintaansa. Esimerkiksi liiketoimintakiellon rikkomisesta rangaistusmaksimi on 2 vuotta vankeutta, lähestymiskiellon rikkomisesta 1 vuosi vankeutta ja ajokiellon rikkomisesta 6 kk vankeutta.

Mikäli eläintenpitokiellon rikkomisen maksimirangaistus olisi 6 kk vankeutta, olisi viranomaisten mahdollista valvoa kiellon noudattamista myös kotirauhan piirissä. Eläintenpitokieltoja määrätään pääsääntöisesti eläinsuojelurikoksesta tai törkeästä eläinsuojelurikoksesta, joiden rangaistusmaksimit ovat linjassa edellä mainittujen muiden turvaamistoimien taustalla olevien tekojen kanssa. Eläinten hyvinvointilain yhteydessä ollaan muuttamassa myös rikoslakia. Toivomme, että valiokunta ottaa asiakseen samassa yhteydessä nostaa eläintenpitokieltojen rikkomisen maksimirangaistuksen vastaamaan muita rikosoikeudellisia turvaamistoimia eli minimissään 6 kk vankeutta.

Eläinten verkkokauppa

Eläinten kauppaa säädellään laissa usein eri tavoin. Eläinten verkossa tapahtuvaan kauppaan ei kuitenkaan kiinnitetä esityksessä huomiota. Verkon kauppapaikat pitkälti mahdollistavat laittoman eläinkaupan, kuten pentutehtailun ja pimeiden pentujen välittämisen, sillä myyjän ei käytännössä tarvitse käyttää oikeaa henkilöllisyyttään. Näin myyjät voivat välttää myös verottajan ja saada helppoja tuloja pimeästi jopa kymmeniä

tai satoja tuhansia euroja vuositasolla. Ehdotamme, että eläinten verkkokauppaa säädellään ja eläimiä myyviltä henkilöiltä edellytetään vahvaa tunnistautumista. Tällöin myyjä on jäljitettävissä, jos esimerkiksi eläin pian ostohetken jälkeen sairastuu ja kuolee. Eläinten verkossa myymisen tulisi olla luvanvaraista eli myynti-ilmoituksia julkaisevien kauppapaikkojen tulisi hakea toimintaansa lupa. Yksityishenkilöiden myynti-ilmoitusten määrää tulisi rajoittaa. Mikäli myynti-ilmoituksia on henkilöllä paljon, tulisi toiminta tehdä yrittäjänä, jolloin myös valvonta ja verotus saadaan ulotettua toimijaan helpommin.

Loukkaantuneet luonnonvaraiset eläimet

Avun tarpeessa olevien luonnonvaraisten eläinten auttamiseen lakiesitys tuo joitakin muutoksia. Se ei kuitenkaan vastaa yleisimpään ongelmaan: jos yksityinen henkilö löytää loukkaantuneen luonnonvaraisen eläimen, hän ei itse osaa tehdä eläimelle mitään, ja vaikka hän uskaltaisi ottaa eläimen kiinni, ei hän pysty kuljettamaan sitä minnekään. Laki jää avun tarpeessa olevien luonnonvaraisten eläinten osalta täysin torsoksi, vaikka suuri osa ongelmista on ihmisten aiheuttamia ja siten myös ihmisten auttamisvelvollisuuden piirissä.

Velvoite auttaa sairasta tai vahingoittunutta eläintä, mukaan lukien lopettaa loukkaantunut luonnonvarainen eläin, tulisi säätää laissa eläinten hyvinvoinnista kaikille eläinlääkäreille. Ensisijainen velvollisuus tähän on kuitenkin alueen virkaeläinlääkärillä. Luonnonvaraisille eläimille olisi kyettävä tarjoamaan kaikissa maakunnissa lopetuksen ohella myös vähintään ensiapua, kun eläimen tila ei vaadi lopettamista. Kohtuulliset kustannukset avun antamisesta, mukaan lukien eläimen kuljettaminen, ja lopetuksesta olisi voitava periä eläimestä vastaavalta taholta. Luonnonvaraisten eläinten kohdalla tämä tarkoittaisi esimerkiksi maakuntaa.

Pyydystä ja päästä kalastus

Haluamme lisäksi nostaa esiin luonnonvaraisiin eläimiin kohdistuvia hyvinvointiongelmia. Pyydystä ja päästä -kalastus, silloin kun kyseessä ei ole esimerkiksi alamittaisten kalojen palautus vesistöön, on eläimen hyvinvointia merkittävästi haittaava ihmisten huvittelun muoto. Pyydystä ja päästä -kalastuksessa tarkoituksena on kalastaa ilman aikomusta käyttää kaloja esimerkiksi ravinnoksi. Pyydystämisen jälkeen kala päästetään takaisin veteen riippumatta esimerkiksi sen koosta. Nykyisen tutkimustiedon valossa kalat kokevat kipua. Toivomme, että valiokunta nostaa tässä yhteydessä ongelman esiin ja ehdottaa pyydystä ja päästä -kalastuksen kieltämistä.

Kohtuuhintaiset peruseläinlääkäripalvelut

Pyydämme valiokuntaa lisäksi kiinnittämään huomiota siihen, että kaikilla eläinten omistajilla Suomessa tulisi olla mahdollisuus kohtuuhintaisiin peruseläinlääkäripalveluihin päivystysaika mukaan lukien. SEY, Suomen eläinlääkäriliitto ja MTK ottivat vuonna 2017 yhdessä kantaa sen puolesta, että julkisia eläinlääkintäpalveluja ei heikennettäisi ja, että tuotanto- ja lemmikkieläinten eläinlääkäripalvelujen irrottaminen toisistaan ja pakkoyhtiöittäminen heikentäisivät eläinlääkintää monin eri tavoin. Pidämme ehdottoman tärkeänä sitä, että Suomessa ylläpidetään toimivaa virkaeläinlääkäriverkostoa ja että maakunnat järjestävät kaikille eläimille peruseläinlääkäripalveluja sekä kiireellistä eläinlääkärinhoitoa.

Kati Pulli
Toiminnanjohtaja
SEY Suomen Eläinsuojeluyhdistysten liitto